

Per Distans

Nummer 3 & 4
December
2007

*Tre nya
skolmyndigheter*

I detta nummer: Ny programvara från CFL, Skolmyndigheterna blir färre, Internetanvändandet ökar, Safir erövrar Europa, NVL-symposier på nätet, Rvux och Lärvox blir ett, BOLDIC Awards och mycket, mycket mer!

Ordföranden har ordet

Ordförande:
Erica Sahlin
VeraDotter Flexibel
871 03 Härnösand
Tel: 070-576 23 21

Medlemsavgiften,
250 kr för enskild medlem,
2.500 kr för organisations-
medlem, inbetalas på SVERDs
bankgiro nr 5130 - 6702

Per Distans:
Ansvarig utgivare:
Erica Sahlin
VeraDotter Flexibel
0611-201 24

Redaktör:
Gunilla Sterner Kumm
Utbildningsradion
08-784 45 95

Layout:
Andreas Skoglund

SVERDs Kansli
Box 3033
871 03 Härnösand
Tel: 0520-22 33 04

Tryck: Sollefteå Tryckeri AB

Utgivningsplan: 4 nr/år
Upplaga: 800 ex

Det här numret av PD illustrerar i ett antal olika artiklar att kartan över aktörer och ansvar gällande flexibelt lärande och distansutbildning håller på att ritas om. Det gäller både statens roll som inspiratör för breddad rekrytering och främjare av pedagogisk utveckling. Och det gäller också aktörerna i den så kallade tredje sektorn. RVUX och Lärvox går ju ihop. Hur det ska gå för lärcentra runt om i landet att hålla fanan högt kan man ju undra.

Norrmännen hade rätt

Om man antar att förslaget går igenom om hur NSHUs uppgifter ska fördelas ut bland lärosätena, VHS och Högskole-

"Idag ser vi att även om antalet erbjudna kurser går ner så ökar antalet studenter. Studenterna vill läsa på nätet, men vad vill lärarna och ledningarna på högskolorna? Vad blir det av förnyelsen nu?"

verket, tvingas man konstatera att norrmännen hade rätt. Eller snarare att norrmannen Morten Flate Poulsen hade rätt. Många av SVERDs trogna medlemmar kommer nog ihåg hur Mårten, nu professor på Nettskolen i Oslo, förfasade sig över hur svenska staten valde väg när Nätuniversitetet bildades. Att locka med pengar för att få högskolorna att lägga ut kurser på nätet är inte långsiktigt hållbart, ansåg han och argumenterade rejält emot det på SVERDs tjuugoårsjubileum i Göteborg. Det måste till en pedagogisk övertygelse och en decentraliserad mottagningsorganisation för att det där ska fungera, ansåg han. Idag ser vi att även om antalet erbjudna kurser går ner så ökar antalet studenter. Studenterna vill läsa på nätet, men vad vill lärarna och ledningarna på högskolorna? Vad blir det av förnyelsen nu?

Förhoppningsvis har nya lärare, inskolade i den högre utbildningen genom kurser på nätet, förmågan att ta till sig framtida möjligheter och utveckla vidare på eget initiativ. Men olycksfåg-larna kraxar....

Heja Gävle!

Som ett bevis på motsatsen kan vi läsa om den pedagogiska turnén inom Högskolan i Gävle. Verkligt spännande!

På radion meddelades nyss att genomsnittsåldern bland dem som spelar tv-spel är 29 år. Ett liknande budskap finns att läsa i artikeln om svenskarnas nätvanor. Digitaliseringen kryper upp i åldrarna. Nätet blir allt viktigare som infrastruktur – där sköter vi mer och mer av våra mellanhavanden med banker och får samhällsservice som till exempel hälsovård och lokal information.

Efter i Europa

Men ytterligare initiativ från regeringen för att följa med i utbildningstrenderna i resten av Europa tycks vi få vänta på. Vi tycks ha "flummat" tillräckligt. Medan CFL och NSHU går i graven tar flertalet

andra regeringar i Europa fortsatta steg framåt för att förverkliga Lissabonagens visioner om vår kontinent som den mest konkurrenskraftiga och kunskapsstyrda i världen.

Nåväl... Låt oss hoppas på många fräscha nyårslöften från Rosenbad!

*Erica Sahlin
SVERDs ordförande*

CFL släpper ny programvara för all vuxenutbildning i Sverige

Netvux är ett samarbete mellan CFL och flera kommuner och regionförbund. Netvux syftar till att driva på utvecklingen av samverkan och att bygga infrastruktur inom svensk vuxenutbildning. Teknikutvecklingen är klar och nu släpper CFL en ny plattform för insamling av all kursinformation i landet.

Kravet att möta varje individs önskemål och behov underlättas av nationell och regional samverkan. I den demokratiska processen är Netvux ett viktigt verktyg, eftersom man erbjuder alla människor möjlighet att hitta och delta i olika typer av utbildningar var man än bor i landet.

Mål för Netvux

- att utveckla en nationell webbtjänst för vuxen- och utbildningsinformation
- att utveckla en söktjänst och dynamisk plattform för lokala och regionala nav
- att fortsätta medverka i utvecklingen av och sprida mjuk infrastruktur, det vill säga metadatamodellen EMIL
- att ta fram en långsiktig strategi för statens samordning och aktiva roll i drivandet av samarbete kring tjänster baserade på kursinformation
- att skapa samordningsformer mellan olika aktörer som använder samma metadatamodell
- att stödja implementering inom varje region för att förankra arbetet och öka förståelsen för Netvux
- att erbjuda regioner och organisationer att sätta upp egna nav och tjänster

Strategin är att skapa en infrastruktur för alla utbildningsorganisationer: privata, kommunala och statliga. Denna typ av satsningar blir kostnadseffektiv och rationella om de drivs i bred samverkan. CFL har den överblick som krävs för att skapa dessa digitala strukturer som marknadskrafterna behöver.

Netvux teknikutveckling utförs som ett Open Source-projekt, vilket öppnar upp för utvecklingsmöjligheter och tilläggstjänster som kan utvecklas av olika privata aktörer.

Informationssajt för Netvux :
www.cfl.se/netvux
Nationell söktjänst : www.netvux.se

Målet är att öka samverkan mellan kommuner, regioner och andra utbildningsanordnare för att samla in all kursinformation

Resultat

Programvaran har installerats i Dalarna med stor framgång och nu är den fritt tillgänglig för övriga landet.

På tur att installera mjukvaran står Stockholmsregionen med 26 kommuner och 1,9 miljoner möjliga användare .

Vidare Fyrstadsregionen, med bla Trollhättan , Vänersborg och Uddevalla samt Västmanland, Medelpad , Västernorrland , Norrbotten mfl

Programvaran som utvecklats inom Netvux projektet heter Regional Open Source Educational Information Network (Rosen) och drivs av CFL som ett projekt för öppen källkod. Vidareutveckling kommer att göras under 2008 med bland annat utveckling av katalogtjänster och statistikfunktioner.

För info kontakta AnneLi Avenäs projektledare 070-652 38 08

Se mer under www.netvux.se eller www.cfl.se/netvux

Björn Ehinger , Anneli Avenäs, Kent Nordlinder, Ulf Sandström

Elva skolmyndigheter föreslås bli tre

En utredning föreslår att dagens elva olika skolmyndigheter kan bantas till tre – Nya Skolverket, Skolinspektionen och Myndigheten för specialpedagogik.

Statens skolmyndigheter har utretts av den särskilde utredaren Hans Forsell. Han föreslår att Myndigheten för skolutveckling (MSU), Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL), Specialpedagogiska Institutet (SIT), Specialskolemyndigheten (SPM),

Den nya Myndigheten för specialpedagogik tar över delar av den verksamhet MSU och CFL bedriver och får sitt huvudkontor i Härnösand och samtidigt regional spridning av regionala kontor. Myndigheten får cirka 1 300 anställda, inklusive sex special-

svaret för sameskolfrågorna inordnas i Sametinget och Sameskolstyrelsen läggs ned som statlig myndighet.

– Med det här får vi en myndighetsstruktur som begränsar statens åtagande och myndighetsuppgifterna renodlas till statens kärnuppgifter. Man får en tydligare ansvarsfördelning och en medborgarorienterad struktur, säger Hans Forsell.

”Utredaren räknar med att förslagen kommer att leda till en övertalighet i storleksordningen mellan 100 och 200 personer, främst på MSU och CFL”

Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd, Sibus, Tolks- och översättarinstitutet, Valideringsdelegationen och Sameskolstyrelsen läggs ned och verksamheterna i huvudsak förs till de tre kvarvarande myndigheterna nya Skolverket, Skolinspektionen och Myndigheten för specialpedagogik.

Utredaren räknar med att förslagen kommer att leda till en övertalighet i storleksordningen mellan 100 och 200 personer, främst på MSU och CFL. Målet är att den nya myndighetsstrukturen ska införas från den 1 juli 2008.

Skolinspektionen föreslås ta över den utbildningsinspektion och övriga tillsyn som Skolverket i dag ansvarar för. Skolinspektionens huvudkontor ska ligga i Stockholm och myndigheten övertar Skolverkets regionala organisation. Inspektionen kommer till en början att dimensioneras till cirka 220 personer, men kommer enligt utredaren att förstärkas kraftigt redan under 2008. Hos Skolinspektionen ska också Skolväsendets överklagandenämnd och Barn- och elevombudet sitta.

Det nya Skolverkets uppgifter blir att följa upp och utvärdera det offentliga skolväsendet, samt ansvara för styrdokument, nationella prov, tillstånd för fristående skolor och administration av statsbidrag. Skolverket föreslås få cirka 220 anställda och lokaliseras till Stockholm.

skolor och resurscentrum. Den verksamhet som i dag bedrivs i SIT, SPM och Sibus planeras hamna i den nya myndigheten.

Tolk- och översättarinstitutets verksamhet inordnas i Stockholms universitet, medan verksamheten kring teckenspråkstolkare och kontakttolkar överförs till Folkbildningsrådet. An-

Remisstiden för utredningen Tre nya skolmyndigheter löper ut den 20/12 2007.

Anmärkningsvärt få organisationer har beretts tillfälle att vara formell remissinstans. SVERD kommer dock att lämna in sin syn på förslagen, så att de kan beaktas i sammanställningarna inför besluten i utskott och riksdag. De kommer att kunna läsas på hemsidan www.sverd.org.

Hans Forsell, föreslår en kraftig minskning av antalet myndigheter för skolan.

Internetanvändningen i Sverige 2007

Internet är idag i Sverige inne i en konsolideringsfas. Spridningen till nya människor går långsamt medan användningen för de som redan har Internet ökar och blir mer mångfacetterad. Det är främst hos de unga och hos de unga pensionärerna som ökningen har varit störst de sista åren.

Störst avtryck i statistiken sätter den nya internetgenerationen. De som vuxit upp med Internet och nu blivit myndiga. De har tillgång till allt och använder Internet till allt. Mycket mer än några andra. De fildelar, nätverkar, bloggar. Förutom online kommunikation via instant messaging och underhållning på nätet, driver den nya internetgenerationen på uppbyggnaden av olika webbgemenskaper, communities och många är med att själva producera innehåll som publiceras på nätet. Det visar "Svenskarna och Internet 2007", World Internet Institutes årliga rapport om vad som händer bland de svenska Internetanvändarna. Rapporten bygger på intervjuer av 2000 svenskar. Den första undersökningen genomfördes år 2000.

Allt fler förskolebarn använder Internet

Tiden vi använder Internet har tredubblats under de senaste sju åren, samtidigt som Internet har krupit allt längre ner i åldrarna, ner bland förskolebarnen.

– Det är en fördubbling på två år, säger Olle Findahl som skrivit rapporten "Svenskarna och Internet 2007". Nu använder var tredje förskolebarn Internet. Hos skolbarnen, från första klass och uppåt är internet redan mycket väl etablerat. Så gott som alla är Internetanvändare.

Skolbarnen har nu blivit den grupp, av alla åldersgrupper, med störst andel Internetanvändare.

Bredband ger nya möjligheter

Denna ökade användning av Internet har möjliggjorts genom att allt fler, två av tre i befolkningen, kunnat koppla upp sig via bredband. Det har öppnat upp för en helt annan användning av nätet. Förutom det traditionella sökandet efter information har internet blivit en uppslagsbok, en hjälpreda att hitta tidtabeller och adresser, ett lexikon och språkstöd, en

handelsplats och en plats för nyheter och tidningsläsning. Internet har också, särskilt för de yngre, blivit en källa för underhållning: Musik, video och spel.

Nya möjligheter och tjänster har vuxit fram i synnerhet inom underhållningsområdet och när det gäller det användargenererade innehållet. Om Internetanvändningen i mitten på 90-talet, lite överdrivet kunde kännetecknas av e-post och några webbsidor med information så stämmer inte den bilden längre. Internet har blivit ett kommunikations-, informations-, och underhållningsmedium där i viss utsträckning innehållet också är skapat av användarna själva.

Majoriteten är fortfarande försiktiga traditionalister

"Internet har blivit ett kommunikations-, informations-, och underhållningsmedium där i viss utsträckning innehållet också är skapat av användarna själva"

Huvuddelen Internetanvändare är dock inte unga, utan medelålders. Förutom e-post använder de Internet på ett traditionellt sätt där information står i fokus. De är positivt inställda till Internet men andra medier är i många fall viktigare.

Den digitala klyftan kvarstår

Trots att Internet fortsätter att sprida sig, och allt mer tid läggs ner på användningen, befinner sig ungefär en tredjedel av svenskarna utanför Internetvärlden. Det innebär att Internet inte är en del av två miljoner vuxna svenskars vardagsliv. Internet-Sverige är fortfarande ett två tredjedels-samhälle.

– Det finns tre faktorer som ligger bakom de digitala klyftorna vad gäller tillgång och användning, säger Olle Findahl, som skrivit rapporten. Det är generationsskillnader, som

speglar intresse och behov av Internet; Det är skillnader i inkomst och utbildning där framför allt ekonomin fortfarande uppvisar ett tydligt samband med vem som har tillgång till Internet och det är olika slags funktionshinder främst vad gäller syn och motorik som försvårar användningen.

*Hela rapporten hittar du på www.wii.se
Olle Findahl*

World Internet Institute

World Internet Institute bedriver forskning utifrån ett samhällsvetenskapligt perspektiv och studerar hur individ och samhälle påverkas av Internet och framtidens digitala tjänster. Sedan år 2000 har man följt en panel, bestående av 2000 hushåll i Sverige, för att se närmre på denna utveckling. Studien går under namnet Svenskarna

och Internet och är en del av ett globalt initiativ, World Internet Project, där 25 länder genomför samma undersökning. Resultatet av detta samarbete är flertalet rapporter, analyser och seminarier som visar hur världen förändras i takt med att ny kommunikationsteknologi gör sitt intåg.

CFLs Safir erövrar Europa via

I Sverige och andra europeiska länder krävs två fundamentala saker för att integreras på arbetsmarknaden: språk- och datakunskaper. SAFIR är ett interaktivt digitalt läro-medel i svenska för invandrare, med syfte att skapa en metod för svenskinlärning, där språk och datorkunskap integreras. CFL har därför skapat ett incitament som motiverar och ökar förståelsen till varför dessa baskunskaper är så viktiga. Syftet är att skynda på integrationen på arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund.

SAFIR (Svenska och Arbetsliv för invandrare) producerades av CFL på uppdrag av fd Integrationsverket och med hjälp av Equal-medel inom ramen för UP Mångfald i Västernorrland och Länsstyrelsen Västernorrland.

SAFIR-strukturen och tankesättet är ett nytt och innovativt sätt att förmedla kunskap med modern teknologi och där man sätter individen i fokus. SAFIR kan användas i klassrumssituation, som distansverktyg för grupper och för helt individuella studier. För-

petensutveckling för lärare i form av ett lärarhandledningsmaterial som kan användas individuellt men också i olika lärarfortbildningsprogram.

Spridningen av SAFIR har påverkat attityderna till webbaserat studiematerial och nyttan med detsamma, där syftet är att påskynda invandrades introduktion på arbetsmarknaden. Den interaktiva språkträningen med IKT (Informations och Kommunikations Teknologi) där datorn som en del av språkträningen ger utökad flexibilitet

och oberoende av tid, plats, tempo.

SAFIR blev från början en kioskvältare vars framgångar frestade tungt på CFLs servrar som måste bytas ut mot mer kraftfulla sådana. I snitt ligger antalet träffar på 350.000 per månad. En finns ca 12.000 användare från 48 länder som vill lära sig svenska via SAFIR, se www.cfl.se/safir.

Kompetensöverföring

SAFIR arbetar med spridning av CFLs kompetens vad gäller produktion av digitala läromedel. I produktionsledet samarbetar man med olika grupper och organisationer, så att spridning sker främst av att CFL delar med sig kunskapen om hur man producerar webbaserat kursmaterial, vad gäller manuskript, meta-data, ljudproduktion, sammanställning, organisation

och m av digitala produktioner. I denna kunskap ingår planering och anpassning av pedagogiska metoder till digitala läromedel.

I de kompetensutvecklingsprogram som ges, läggs huvudvikten på distansutbildning och distansmetodik i allmänhet och hur man som lärare kan arbeta på distans med SAFIR i synnerhet. I denna kompetensutveckling arbetar CFL enligt konceptet train-the-trainer,

SAFIR-strukturen används också i andra sammanhang än språkutveckling och språkstudier. Bl a för introduktion av psykiskt handikappade på arbetsmarknaden, undervisning av analfabeter och olika typer av yrken. Vi kan alltså med stolthet säga att SAFIR till sin struktur och tänkesätt är ett innovativt och användbart material, som kan anpassas till många olika användningsområden.

SAFIR i Europa

Framgångarna gjorde att målgrupperna efterfrågade nya versioner av SAFIR. Två nya versioner producerades, nämligen SAFIR English och SAFIR Omvårdnad.

SAFIR English

SAFIR English www.cfl.se/safirenglish producerades tillsammans med två transnationella partners, Roscommon Partnership från Irland, samt Provincia di Macerata från Italien. SAFIR English är en översättning och anpassning till EU, dels för engelsktalande länders invandrare och dels som grundläggande studiematerial i engelska för nybörjare över hela Europa. Under hösten har SAFIR English överlämnats till de europeiska samarbetsparterna, Roscommon Partnership, Irland september 2007.

'I have no doubt by using the SAFIR programme it will make learning English more interesting and not as torturous' säger Noel Connolly, projektledare Irland.

AnneLi Avenas överlämnar SAFIR English CD Rom till Länsbibliotekarie Richie Farrell, Roscommon, Irland. På fotot finns också Joseph Nyirenda, (Roscommon Partnership) Monica Mohlin Sjödin and Noel Connolly (Roscommon Partnership). Foto. Michelle Hurson.

utom den kunskap som eleven tar till sig, finns också en hög grad av kom-

I november 2007 överlämnades även SAFIR English till den italienska samarbetspartnern, Provincia di Macerata som har denna artikel på sin hemsida:

<http://www.gomarche.it/notizia.php?id=31927>

”En sådan kurs är ett användbart instrument för att lära grundläggande engelska”, säger l’assessore provinciale alla Formazione, Carla Monachesi.

SAFIR English presenterades inför ett EU-ministermöte i Lissabon den 2-3 december 2007.

<http://www.epractice.eu/cases/safir>

Yrkeskurser med SAFIR

Ett annat spår för vidareutveckling är SAFIR Omvårdnad, www.cfl.se/safiriomvardnad, som producerades i samarbete med Komvux Härnösand och som vänder sig till invandrare med sikte på att arbeta i hemtjänsten eller omsorgen.

SAFIR och framtiden

CFL upphör som myndighet den 1 juli 2008. Vad som händer med SAFIR efter det, är ännu oklart. Mest varje dag kommer frågor från användare, men vi har tyvärr inga svar att ge. Till lärare som ringer, säger vi att de ska kontakta sin kommun för att skriva remissvar till utredningen ”Tre nya skolmyndigheter”.

SAFIR, SAFIR English och SAFIR Omvårdnad är fritt tillgängliga på CFLs hemsida, se www.cfl.se/safir

AnneLi Avenäs
Utvecklingsledare CFL

2007 års BOLDIC Award gick till Danmark!

Efter en intensiv nomineringsomgång utsåg juryn det danska bidraget från Vitus Bering i Danmark Energirigtig körsele for busser og lastvogne till vinnare av BOLDIC Award 2007. Priset delades ut på SVERDs norska systerorganisation NFFs årskonferens den 21 november i Oslo.

Så här lød juryns utlåtande: ”*Detta är en ypperlig utbildning knuten till dagligt utförande på arbetet för en målgrupp med mobil arbetsplats. Den har fört med sig nya verktyg, metoder, flexibilitet, mobilitet och variation till den nordiska distansutbildningstraditionen. Sättet att arbeta är överförbart till Norden-Baltikum, är utbyggbart och har bärkraft. Som en stor och viktig bonus är metoden miljömässigt hållbar. Kursen utvärderas efter resultat – lärandet ger sparat bränsle och mindre utsläpp.*”

Organisation: Vitus Bering Utbildningar, Danmark. Läs mer om det vinnande projektet på www.vitusbering.dk.

Juryn bestod av representanter för de danska, finska, norska och svenska distansutbildningsorganisationerna FLUID, FADE, NFF och SVERD.

Den minnesgode PerDistansläsaren kanske kommer ihåg att BOLDIC Award är ett resultat av Minerva-projektet BOLDIC som slutfördes för snart fem år sedan och samlade fyra nordiska länder och de tre baltiska staterna.

Övriga nomineringar kom i år från Sverige, Norge och Litauen.

Information management – Distance studies course

Kommentar/Comment:

En spännande kurs för att få upp intresset för distribuerat lärande och vilka möjligheter fri programvara ger. / An exciting course to attract interest for distributed learning and for the opportunities open source and course ware offers.

Organisation: Siauliu Universitetas - Nuotoliniu Studiju Centras, Litauen
Läs mer på: <http://www.su.lt/>

Vägledning Online

Kommentar/Comment:

En intressant och växande regional service till studerande - helt oberoende

de av rum och i viss mån tidsberoende. / An interesting and growing regional service to students – completely independent of time and to a certain extent independent of time.

Torben Iversen, vinnare av 2007 års BOLDIC awards

Organisation: Vägledning Online i Kalmar län, Sverige

Läs mer på:

<http://www.wezupport.se/home/page.asp?sid=72&mid=2&PageId=1480>

Web 2.0 plattform för lärarutbildning – Web 2.0 platform for teacher training

Kommentar/Comment:

Innovativt system för att väcka lärares intresse för alla de nya verktyg som förknippas med beteckningen web 2.0. / An innovative system to stimulate teachers' interest for all the new tools which are connected with the term web 2.0.

Organisation: Høgskolen i Østfold, Norge

Läs mer på:

<http://iktforlaerere.blogspot.com/>

Rvux och LärVux går samman

Sveriges vuxenutbildning formerar sig nu i en ny organisation. Fredagen den 19 oktober 2007 bildades den nya vuxenutbildningsorganisationen VIS, Riksförbundet Vuxenutbildning i samverkan, genom en fusion av Rvux och LärVux.

VIS huvudsakliga syfte är främja vuxnas möjligheter till livslångt lärande genom att:

- stimulera pedagogisk utveckling
- tillvarata vuxenutbildningens intressen gentemot riksdag, regering, centrala myndigheter och organisationer
- främja kvalitet i vuxenutbildningen
- främja infrastruktur, tillgänglighet samt flexibilitet i form och innehåll
- stimulera samverkan på alla nivåer
- tillhandahålla högkvalitativ kompetensutveckling
- stimulera internationellt samarbete
- sprida information till förbundets medlemmar

VIS har säte i Stockholm och organisationens första ordinarie årsmöte äger rum den 10 mars i samband med VIS första nationella manifestation – Konferensen ”Vuxenutbildning i samverkan” den 10-11 mars 2008 i Stockholm.

Innan den nya organisationen vunnit laga kraft och en ny hemsida har skapats måste kontakterna med VIS hanteras via de tidigare organisationerna.

Manusstrejken i Hollywood

Storkonflikten i Hollywood gör att Jay Leno och David Lettermans kvällsshower inte längre spelas in. Pågår strejken länge för de 12 000 manusförfattarna kommer även TV-serier som CSI, Grey's anatomy, Desperate Housewives och liknande också att måsta ställas in. Men vad har distansutbildning med detta att göra?

Framförallt är det intressant att se vad tekniken driver Hollywood till, sedan kan vi se hur detta också kan komma att påverka alla som arbetar med digital information, detta inkluderar i hög utsträckning också de som arbetar med distansutbildning.

Först en liten kort bakgrund

Manusförfattarna strejkar för att de vill ha högre royalties från DVD-försäljningen och även royalties på när filmer och TV-serier laddas ned via

”I ett första ögonkast kan man kanske glädjas åt strejken, ett välkommet avbrott och kanske tar äntligen folk mod till sig och öppnar en bok”

nätet. Filmbolagen å sin sida vägrar – de har ingen aning om hur stor intäkt som kommer härifrån, alltså är de inte beredda att gå in i några långsiktiga avtal. Det hela är alltså en rättighetsfråga i en bransch som redan har en mycket invecklad rättighetsstruktur.

I ett första ögonkast kan man kanske glädjas åt strejken, ett välkommet avbrott och kanske tar äntligen folk mod till sig och öppnar en bok istället för att sätta sig framför dumburken och plöja amerikansk lättkultur. Men tyvärr verkar tendensen snarare vara att folk vänder sig till ännu lägre nivå av underhållning (såsom vissa versioner av dokusåpor), så vi kan inte glädjas åt den strejken.

Pudeln kärna är att manusförfattarna gjort en mycket bra omvärldsbevakning: allt mer material tankas hem över nätet. Drömfabriken Hollywood har efter mången suck också accepterat det faktum att folk i allt högre utsträckning laddar ned film istället för att gå till videobutiken eller biosalongen. Nu gäller det att få så stor del av kakan som möjligt. Däri består striden. Sett ur en ekonomisk vinkel

kan man inte säga annat än att båda gör rätt som går hårt fram, för nu går tåget.

Men tänker de rätt?

Nu kan det hända att de kämpar mot varandra i onödan. För hur blir det egentligen med möjligheten att ta betalt över nätet? Vad gäller videofiler över nätet ser utvecklingen ut att gå mot både peer-to-peer-lösningar (filddelningsprogram likt joost.se) och på sikt även multicast-streaming, vilket kommer att göra det svårt att se hur många som faktiskt laddat ned ett klipp. Får kommer att ta betalt per nedladdad enhet. I framtiden är det inte på upphovsrätt man tjänar pengar.

Upphovsrättens framtida död är inte bara en teknisk fråga. En av anledningarna till detta framtidsscenario är att kulturen i det expansiva Asien är mycket mer tillåtande till piratkopiering. Ser man något som är bra, ja då kopierar man det helt enkelt.

Nu är det inte bara i Asien piratkopiering redan sker med gott samvete. Ta en titt på Youtube. Har ni sett Paul Potts som sjunger Nessun Dorma och totalt överväldigar en motsvarande Idol-jury i England? Detta klipp finns i fyra versioner mer eller mindre lika redigerat. Samtliga versioner är upplagda av fyra olika personer. Någon tycker att det är bra – någon sprider det.

”Ja, ja” säger vissa, ”lägg då betalningsansvaret på YouTube”. Men googlar du ”Paul Potts” och ”Nessun Dorma” kommer samma klipp upp på fyra andra sajter också, utan koppling till YouTube. Någon har gillat det – någon sprider det. Men upphovsrätten ägs egentligen av ITV i England. Men vad får de i royalties? Få i både Asien och västvärlden bryr sig om upphovsrätten.

Konsekvensen: Det blir mycket svårt att bevaka upphovsrätten, alltså blir det också svårt för ma-

– något att tänka på i utbildningen?

nusförfattare och Hollywooddirektörer att tjäna pengar på nedladdad film. Visst kommer de att fortsätta jaga ett par år, men på sikt måste de finna andra intäktskällor än upphovsrättsliga inkomster på nedladdad film.

publicera det på nytt – måhända i ett annat sammanhang. Varför ska någon använda sig av just er institution, när samma information finns tillgänglig hos andra, måhända bättre packeterade?

att de klarat vissa kunskapsnivåer. Den egentliga kärnan rent ekonomiskt sitter alltså inte i att presentera kunskap för sina studenter. Samtidigt är denna presentation av kunskap avgörande för om man ska kunna locka studenter till sig.

”Lärare skjuter sig själva i foten på ett sätt genom att låta sina lektioner bli digitala. Varför ska en institution betala för att du ska lära ut något som redan finns producerat på nätet?”

SVT har redan insett konsekvensen. De har börjat lägga ut klipp på Youtube med resonemanget att det är så många som lägger ut deras klipp så att det är lika bra att de gör det själva.

Och konsekvensen för distanslärandet

På samma sätt som Hollywoods manusförfattare och Hollywoods direktörer, driver tekniken även människor inom lärandet att ifrågasätta sin egen situation. Både lärare och lärinstitutioner som distribuerar sitt material online måste fundera över ett par punkter:

- Vad händer om vi lägger ut vårt material online?
- Vad händer om vi inte lägger ut det online?
- Hur ska vi i fortsättningen få betalt för det vi gör?

Lärare skjuter sig själva i foten på ett sätt genom att låta sina lektioner bli digitala. Varför ska en institution betala för att du ska lära ut något som redan finns producerat på nätet?

Lärinstitutioner skjuter också sig själva i foten så snart de lägger ut informationen på nätet. Vem som helst som tycker det som gjorts är bra kan ju tanka hem det och

Om man lägger ut sitt material online – då finns det andra som kopierar och gör bättre. Gör man det inte så finns det andra som lägger ut liknande information och du försvinner i glömska. Och hur ska du då få betalt för det du gör?

Lärinstitutioner och lärare skiljer sig dock väsentligt på en punkt från Hollywoods VD:ar och manusförfattare. Själva betalningsmodellen idag består i att validera kunskap, genomföra tester och säga OK till dem som visat

Men var vaksamma; på samma sätt som en privatperson i Vittangi kan ladda ned en film kan denne också gå in på ett universitet i Indien och validera sin kunskap. Snart har Luleå Universitet förlorat en intäkt. Varför ska användaren från Vittangi använda sig av Luleå Universitet om universitetet i Indien har samma status, samma valideringssystem och samma information? Om de dessutom kanske lockar med ett abonnemang på direktsända föreläsningar/diskussioner med säg Bill Gates, varför ska man då gå på Luleå Universitet? Så lärare och lärinstitutioner hamnar inom rimlig tid förmodligen i samma fas som manusförfattare och Hollywoodchefer: hur ska pengarna som kunder eller studenter drar in över nätet fördelas? Och än viktigare för alla parter: hur ska man faktiskt få in pengar att fördela?

I teorin är det så att löser man inte detta kommer varken Hollywood-filmer eller flertalet universitet att ha en berättigad plats. Men i praktiken kommer detta att lösas, frågan är bara hur?

*Andreas Skoglund
andreas.skoglund@livechannel.se*

Andreas Skoglund leder utvecklingen på LiveChannel - ett produktionsbolag för webbTV.

Lärgemenskaper i folkbildningen

– ny publikation från CFL

Det är knappt mer än ett tiotal år sedan folkbildningen på allvar började pröva nätburna studier med moderna verktyg. Skulle det gå att bedriva folkbildning i flexibla former med större eller mindre distansinslag – och skulle det gå att föra ett levande samtal på nätet i klassisk folkbildningsanda?

Idag kan frågorna besvaras med ja. Det finns idag väl etablerade kurser och cirklar som i praktiken visar att det går att föra ett mötesbaserat lärande på nätet i folkbildningens anda.

I en ny bok från CFL resonerar författarna bl a kring fortsatta utmaningar för folkbildningen. De försöker ge en bakgrund till och reda ut de olika beaktningarna och begreppen som svävar i luften. För ett antal år sedan aktualiserades t ex ett nytt fenomen

på nätet – communities, mötesplatser och forum på nätet. Hur kan folkbildningen använda sig av detta fenomen och skapa lärgemenskaper och kunskapsbygge på nätet? I boken ges referat från några rapporter och undersökningar om främst ungdomars nätbeteende och vad det kan betyda i framtiden.

Vidare finns bland annat förslag till pedagogisk planering, exempel på tekniklösningar och utblickar mot framtiden.

Publikationen heter Lärgemenskaper i folkbildningen. Den är skriven av Lars-Erik Axelsson och Josefin Bergeholtz och kan beställas eller laddas ned från CFL:s hemsida, www.cfl.se

---

Att dela utbildningsresurser

– En kurs om användning av läroobjekt

Tänk på situationen på din egen institution. Om Lasse är din kollega, hur skulle ett tänkbart återanvändande se ut? Titta på din institutions policy för publicering och användande av utbildningsresurser på nätet. Skriv några kommentarer på WikiEducator-sidan!

Så lyder inledningen till en ”tutorial” i nätkursboken Open Educational Content (OER) som utvecklats för att stödja studenter och lärare i skapandet, återanvändandet och delning av e-learningmaterial. Tanken är också att ledningspersonal ska finna inspiration för att införa policies rörande delning av läromedel på nätet.

Efter inledningskapitlet som handlar om att planera användning av öppet utbildningsstoff finns det kapitel om hur man söker och hittar OER, pro-

duktion och omstrukturering av OER, delning och återanvändning, ett kapitel om licenser och ett kapitel om användning av verktyg med öppen källkod.

EDEN, där SVERD är medlem, är en av projektdeltagarna i detta av EU-kommissionen finansierade projekt - Open eLearning Content Observatory Services - är mån om att kursen hittar rätt användare. Därför inbjuds alla

medlemsorganisationernas medlemmar att ta del och kommentera kursen.

Just nu finns kursen på tre språk: engelska, tyska och spanska. Den är publicerad på WikiEducator, vilket är spännande i sig.

Följ länken till http://www.wikieducator.org/Open_Educational_Content och botanisera och argumentera!

Erica Sahlin

Digitala lärresurser

- möjligheter och utmaningar för skolan

Digitala uttrycksformer är här för att stanna. Digitala lärresurser ökar bland annat möjligheterna att variera undervisningen. Myndigheten för Skolutveckling har nyligen gett ut en skrift som innehåller mycket information om olika typer av digitala läromedel som nu finns tillgängliga. Författare är konsulten Jan Hylén, som har lång erfarenhet av frågor om IT i skolan.

Skriften lyfter även fram områden som skolan behöver ta ställning till. Några områden som presenteras är:

- Exempel på vad det finns för digitalt material som skolor kan använda
- Upphovsfrågor
- Infrastrukturfrågor
- Checklistor för strategiska ställningstaganden
- Framtidsrester inom IT och undervisning

I början av boken förs en diskussion kring vad digitala lärresurser egentligen är. Författaren konstaterar att många har försökt definiera vad som menas med ett läromedel generellt

resurs är visserligen inte självklar, skriver författaren, men den börjar bli allmänt erkänd i Sverige som en samlingsbeteckning på IT-baserade läromedel och det som ibland kallas lärobjekt.

Digitala lärresurser skiljer sig från traditionella läroböcker i flera avseenden. Den viktigaste skillnaden är att digitala resurser ofta är multimodala, det vill säga att kommunikationen kan ske med både text, bild och ljud samtidigt. Bilderna behöver inte vara statiska, utan det kan lika gärna handla om rörliga bilder, till exempel simulering av förlopp eller video. Digitala lärresurser kan också vara interaktiva och inbjuda användaren att

framför allt är fyra gränslinjer som blir allt svårare att upprätthålla:

- gränsen mellan innehåll och verktyg
- gränsen mellan användare och producent
- gränsen mellan klassrum och omgivande samhälle
- gränsen mellan vad som uppfattas som tekniska prylar och inte

Skriften, som heter *Digitala lärresurser – möjligheter och utmaningar för skolan*, är tänkt att kunna användas både som inspiration och som underlag för diskussion och planering. Den vänder sig både till tjänstemän och beslutsfattare inom kommunala skolförvaltningar och till skolledare och lärare, och den är nyttig läsning också för distansutbildare. Den kan beställas i tryckt form eller laddas ned som pdf-fil från Myndigheten för Skolutveckling.

Gunilla Sterner Kumm

”Den viktigaste skillnaden är att digitala resurser ofta är multimodala, det vill säga att kommunikationen kan ske med både text, bild och ljud samtidigt”

sett. Han ser, att det utifrån en grov indelning finns två traditioner:

En snävare tradition, där man utgår från produkten och avgränsar läromedel till de produkter som utvecklas för att användas till lärande

En vidare tradition som utgår från lärsituationen och säger att allt som lärare och elever använder i sitt lärande kan ses som läromedel.

I den här boken utgår resonemangen från den vidare definitionen, det vill säga en bred tolkning av vad som kan ses som läromedel. Men man ger sig inte in i snåriga definitioner utan ger en rad konkreta exempel på olika digitala läromedel eller lärresurser, som är den term som används. Termen lär-

svara eller interagera och sedan svara på de svar eller handlingar användaren ger. Det som tidigare var multimediepaket, det vill säga tv- eller radioprogram kombinerade med bildspel, häften och böcker, förs numera allt oftare samman i en lärresurs som antingen är professionellt producerad av ett förlag eller ett resultat av en eller flera lärares vedermödor, skriver Jan Hylén.

Gamla gränser försvinner

I slutet av skriften konstaterar författaren att den till största delen har handlat om digitala lärresurser, det vill säga innehållet skilt från övrig teknik, men han menar att den tydligaste trenden inom området är att sådana gränser suddas ut och att det

Rätta förutsättningar kräver resultat med IT

Ända sedan tidigt 1990-tal har de nordiska länderna investerat mycket pengar och personal i att dra nytta av IT i undervisningen. Men det har saknats tillräckligt med mätbara belägg för att tydligt visa de praktiska effekterna av investeringarna. För att öka effekterna av IT som verktyg för lärande krävs en stabil kunskapsbas som grund för fortsatta insatser.

På ett nyligen genomfört seminarium på analysföretaget Metamatrix redogjordes för och diskuterades resultatet av ett arbete som bestått i att analysera ett större antal studier och forskningsrapporter inom området IT i skolan. Myndigheten för Skolutveckling hade gett företaget i uppdrag att genomföra analysen, som dels skulle fokusera på sambandet mellan insatserna och elevernas utveckling och resultat, dels på ett strukturerat sätt visa hur olika typer av insatser påverkar lärande och färdigheter. Analysen skulle baseras på en syntes av de slutsatser som respektive studie hade kommit fram till och om möjligt ge generella rekommendationer kring hur man på ett effektivt sätt bör arbeta med IT i skolan.

Olika analysmetoder har använts

Ett stort antal studier och rapporter har granskats och värderats under arbetet med kunskapsöversikten. Analysen har omfattat 21 olika studier. Av dessa har 4 kommit från Norden, 2 från USA, 10 från Storbritannien och 5 från övriga Europa/OECD.

”IT ökar kreativiteten, vilket är positivt för utvecklingen i till exempel musik och konst”

Urvalet av studierna gjordes utifrån deras omfattning, fokus, vetenskapliga status och påvisade effekter för lärandet och eleverna. De kartlagda effekterna delades upp i mätbara respektive upplevda effekter för inläring och utveckling hos eleverna, där mätbara effekter kunde vara framtagna t ex genom en statistisk analys eller genom en jämförelse av före och efter olika typer av insatser. Upplevda

effekter kunde till exempel vara resultatet av en intervju eller en enkät där man försöker värdera effekten av insatsen.

Vid presentationen av resultaten från analysen redogjordes för en mängd slutsatser. Här är några starkt sammanfattade exempel:

- **Rätt använt ger IT effekter för elevers utveckling och inläring**

- effekter på inläring och betygsutveckling
- effekter på motivation och engagemang
- effekter på nätverkande och samarbete mellan elever
- effekter på elever med särskilda behov

- **Effekter på betygsutveckling och inläring**

- Tydligast samband när det gäller engelska (UK), matematik, naturvetenskap och design
- Interaktiva skrivtavlor har positiv påverkan på bland annat läs- och skrivinläring

- Inläring med stöd av geografiska informationssystem stödjer inläring i geografi, historia och religionskunskap

- IT är effektiv för språkutvecklingen generellt

- IT ökar kreativiteten, vilket är positivt för utvecklingen i till exempel musik och konst

- **Effekter på elevers motivation**

- Särskilt tydligt där fokus ligger på lärandet som process
- IT ger ett ökat fokus på tolkning av information, och ger snabbare återkoppling

- Integration av IT under lektionen förstärker lärandet

- **Effekter på elevers samarbete**

- Ökad självständighet
- Förbättrat arbete i grupp
- Öka kunskapsdelning

- **Kunskap och kompetensutveckling**

- Brist på kompetens påverkar förmågan och viljan att använda IT i undervisningen
- Lärarens förmåga att se relevansen av att använda IT påverkar användningen och effekten
- Elever anser att de lär sig mest om IT utanför skolan

- **Pedagogisk utveckling, nya roller**

- IT kan både hjälpa elever att lära sig och lärare att undervisa mer effektivt
- Ökad användning och ökad integration av IT i lärandet gör att många lärare inser att IT har ett pedagogiskt värde
- Lärarrollen förändras genom IT – antingen påtvingat av teknik eller genom ett aktivt fokuserat arbete från lärarna

- **Tillgång till och användning av digitala lärresurser**

- Lärarnas pedagogik påverkar hur de använder IT och därmed påverkas kunskapsinläringen
- Elever utvecklas bäst när de utmanas att tänka själva eller i grupp
- Lärarens kunskap om vilka lärresurser som finns tillgängliga är viktig

vs för positivt

- **Strategi, planering och helhets-syn**

- Lärande med hjälp av teknik kräver ett nytt synsätt när det gäller planering och förberedelser
- Dagens och framtidens skola är interaktiv, detta ställer nya krav på lärandet
- Det gäller att välja rätt teknik vid rätt tillfälle
- Viktigt att integrera IT i undervisningen och i skolans arbete generellt

- Det behövs en ökad insikt om IT och dess effekter på elevers inlärning och utbildning

Studierna och analysen som har redogjorts för här handlar om IT i skolan, men mycket av det som behandlas i rapporten har relevans också för distansutbildningen. Rapportförfattaren pekar på ett antal förutsättningar som måste föreligga för att ett positivt resultat ska uppnås. Detta gäller ju i all utbildning. Och när former för kunskapsökande och kunskapsutveckling med stöd av IT som tidigare mest

"Det behövs en modell för att mäta och främja e-mognad och digital kompetens"

I rapporten anges ett antal behov och förslag kring framtidens skola och undervisning:

- Det behövs en nationell plan för hur teknik ska användas i skolan
- Det behövs en ökad tillgång till och integrering av IT
- Det behövs en modell för att mäta och främja e-mognad och digital kompetens
- Det behövs ett ökat fokus på användning av lärresurser och nya arbetsmetoder

Några avslutande reflektioner

Sist i redovisningen på seminariet lyfte rapportförfattaren fram några avslutande reflektioner.

- Användningen av IT i skolan skapar under vissa omständigheter tydliga positiva effekter
- Det är viktigt att värdera vilken teknik och vilka insatser som är mest lämpliga för att stödja elevers utveckling och lärande
- Det behövs ett kontinuerligt arbete med att utreda och analysera användningen av IT i skolan

förekom inom distansutbildning idag ingår naturligt också på campus och i skolor är det viktigt att ta del av kunskap och erfarenheter från alla de olika miljöerna.

Den som på MSUs uppdrag har gjort genomgången av de olika studierna och genomfört analysen är Torbjörn Skarin vid Metamatrix. Vid den här tidningens manusstopp finns rapporten endast i en preliminär version. Den kommer strax att ges ut av Myn-digheten för skolutveckling och kommer att få titeln *Ett effektivt användande av IT i skolan. Analys av internationell forskning.*

Gunilla Sterner Kumm

Ny executive committee i ICDE

SVERD deltog som organisationsmedlem i omröstningen gällande den nya styrelsen för ICDE – International Council for Open and Distance Education – ”distansvärldens FN”. Från Sverige var Carl Holmberg nominerad och SVERD röstade naturligtvis på honom. Omröstningen genomfördes med röstning på nätet med strikta regler med verifiering. Tyvärr räckte inte rösterna till för att Carl skulle få en plats i den prestigefyllda församlingen.

De kvinnor och män som nu ska styra ICDE åren 2008 – 2011 och inom sig utse en ordförande är:

Grimwood, Paul: CEO på Open Polytechnic of New Zealand, Nya Zealand
Kirkpatrick, Denise: Pro Vice Chancellor (Learning and Teaching) på brittiska Open University

Litto, Fredric: President of the Brazilian Association for Distance Education - ABED, Brasilien

Pannekoek, Frits: President of Athabasca University, Canada

Pityana, Nyameko Barney: Principal and Vice-Chancellor of the University of South Africa (UNISA), Sydafrika

Mena, Marta: General Coordinator of PROCAE, Cabinet of Ministers, Argentine Government, Argentina. (Individual Member)

Intressant att notera är att representanten för de individuella medlemmarna är regeringsledamot i Argentina! SVERD deltog i omröstningen för att utse en representant för organisationsmedlemmarna.

ICDE har sitt sekretariat i Oslo i Norge. Det leds av Ana Perona Fjeldstad, organisationens generalsekreterare.

Erica Sahlén

Vad är kvalitet i distansutbildning?

År 2004 genomförde Högskoleverket en utvärdering av den nya lärarutbildning som startat tre år tidigare. Utvärderingen visade bland annat att lärarprogram erbjöds på distans vid tolv av de totalt 26 lärosäten som hade rätt att utfärda lärarexamen vid den tidpunkten. I 2004 års utvärdering fanns det dock inte utrymme att särskilt uppmärksamma de distansbaserade versionerna av utbildningen och de speciella villkor som dessa innebär för både studenter och utbildningsanordnare. Bland annat därför initierades metodprojektet *Utvärdering av lärarutbildning på distans* som en uppföljning av 2004 års utvärdering.

I den nya utvärderingen görs en samlad analys av kvaliteten i den lärarutbildning som erbjuds på distans. Utvärderingen har endast omfattat fullständiga utbildningsprogram. Enstaka kurser som erbjuds på distans inom ramen för i övrigt campusbaserade lärarprogram har inte ingått. Huvuddelen av datainsamlingen har skett med hjälp av en webbenkät som riktats till distansstuderande lärarstudenter. I utvärderingen görs en samlad analys av kvaliteten i den lärarutbildning som erbjöds på distans under våren 2006.

Utvärderingen av lärarutbildning på distans ingår även i en långsiktig satsning inom Högskoleverket som innebär att utveckla generella kvalitetsindikatorer och metoder för utvärdering av högre utbildning som ges på distans och med stöd av modern informationsteknik och kommunikationsteknik.

Utvärderingen visar bland annat att distansversionerna av lärarprogrammet ofta är tydligt arbetsmarknadsanpassade. Hälften av de långa distansbaserade program som ingick i utvärderingen var inriktade mot matematik, naturvetenskap och teknik, och fem av dem ledde till lärarexamen profilerade mot verksamhet i förskola och förskoleklass. Utvärderarna konstaterar att distansstudenternas möjligheter att själva profilera sina utbildningar verkar vara jämförelsevis begränsade.

I utvärderingen framstår de krav som ställs på distansstudenterna som höga, även om bilden varierar mellan olika lärosäten. Den beskrivning av lärarutbildningen som delvis kravlös och på låg akademisk nivå, som presenterades i Högskoleverkets tidigare utvärdering, har ifrågasatts av såväl studenter som lärosätenas representanter.

Resultaten från utvärderingen tyder på att den (ämnes)didaktiska under-

visning som ingår i lärarprogrammet i första hand äger rum under de verksamhetsförlagda delarna av utbildningen (VFU). Mellan 30 och 40 procent av distansstudenterna var emellertid kritiska till integreringen mellan teori och praktik. Enligt svaren fungerade de teoretiska och de verksamhetsförlagda inslagen av utbildningen mer eller mindre fristående från varandra. I utvärderingen ifrågasattes VFU på den egna arbetsplatsen av distansstudenterna. I praktiken visade sig VFU kunna innebära vardagsarbete istället för handledd

”Med studenter som sitter spridda och arbetar i olika takt vid olika tidpunkter krävs en fast struktur för studierna”

utbildning förlagd till olika utbildningsmiljöer. Den färdighetsträning som erbjöds framstod inom flera av distansprogrammen således som tveksam.

Rapporten avslutas med en generell diskussion av indikatorer på kvalitet i distansutbildning. Det handlar om informations- och kommunikationsteknik, utbildningsplanering och utbildningsstruktur, lärarresurs och lärarkompetens.

Behov av struktur

Rapportförfattarna konstaterar bland annat att en tydlig struktur är central för kvaliteten i distansutbildning. Med studenter som sitter spridda och arbetar i olika takt vid olika tidpunkter krävs en fast struktur för studierna. Den typ av improviserad planering som kan äga rum när lärare och studenter i reguljära utbildningar möts i föreläsningssalar och seminarierum och över huvud taget talas vid under utbildningens gång fungerar i allmänhet sämre när utbildningen organiseras flexibelt, menar utvärderarna.

Behov av utvecklade kursplaner för att hantera flexibiliteten

Den digitala tekniken och de nya applikationer som gör det möjligt för studenterna att själva söka och skapa kunskap på Internet ökar tillgången till utbildning och lärostoff. Tekniken erbjuder den aktiva studenten vägar att själv utforma innehållet i sin utbildning. En problematik uppstår här kring urval och kvalitetsgranskning av studiematerial, metoder och produkter som utbildningsanordnaren behöver hantera i kurs- och studieplaner. Samtidigt behöver studenterna få systematisk handledning under studiernas gång för att lära sig att kritiskt granska och i övrigt hantera data som hämtas från källor på Internet.

Distansundervisning innebär en ny lärarroll

I distansundervisning växlar läraren in delar av sin undervisningstid mot handledning, i första hand individuell sådan, som äger rum under studenternas självstudier. Ofta handlar det om ganska omfattande handledningsinsatser via telefon, e-post eller lärplattform. Ofta innebär distansundervisningen för läraren också arbete med extra förberedelser och administration. Utvärderarna konstaterar att en indikator på kvaliteten i distansutbildning bör vara att lärarresursen dimensioneras i överensstämmelse med den arbetsinsats som förutsätts. En annan kvalitetsaspekt är lärarnas tekniska och distanspedagogiska kompetens.

Andra reflektioner i rapporten kring indikatorer på kvalitet i distansutbildning handlar om studentanpassning, infrastruktur och organisatoriska förutsättningar. Rapporten har titeln *”Vad är kvalitet i distansutbildning?” Utvärdering av lärarutbildning på distans*. Den har nr 2007:41 R och finns att beställa eller ladda ned från Högskoleverket, www.hsv.se.

PAUG-möte i Göteborg

PAUGs höstmöte arrangerades i Göteborg den 17 – 18 oktober. På programmet var det information och diskussion om nya och förändrade funktioner i Ping Pongs kommande version. Pedagogiska passet med presentationer av hur lärosäten jobbar med lärplattformen var ett annat inslag.

Det som skildras från PAUG-mötet är ett exempel på hur Ping Pong-användare träffas och utbyter erfarenheter men mycket av innehållet kan vara applicerbart för användare av de flesta andra lärplattformar. PAUG står för Ping Pong Academic User Group och är en intresseorganisation för Ping Pong-användare vid lärosäten i Sverige. Ping Pong är en svensk lärplattform och en av de fem lärplattformar som ingår i de nationella ramavtalen för lärplattformar. Myndigheten för Sveriges nätuniversitet, föregångaren till NSHU, var med och initierade det inledande arbetet inför ramavtalen. Övriga lärplattformar som ingår i ramavtalen är Fronter, It's learning, Luvit och Falvir Citec.

Medlemmar i PAUG är Umeå universitet, Uppsala universitet, Kungliga tekniska högskolan, Karolinska institutet, Polishögskolan i Stockholm, Sophiahemmets högskola, Röda Korsets högskola, Högskolan i Jönköping, Högskolan i Borås, Göteborgs universitet, Göteborgs kommun och Falu kommun. PAUG är ett forum för systemansvariga och IKT-pedagoger vid universitet och högskolor i Sverige som använder Ping Pong. Samarbetet bygger på frivillighet och har en oberoende ställning i sin verksamhet till leverantören.

PAUGs mål är att gemensamt diskutera metoder och funktioner som finns i Ping Pong. Vidare är målet att driva på utvecklingsarbetet för att höja den pedagogiska kvalitén i användandet av en lärplattform. PAUG ger förslag och idéer utifrån sina erfarenheter som pedagoger och systemförvaltare till att utveckla lärplattformen. PAUG utgör också ett nätverk för dem som är med. Det råder en öppenhet inom gruppen och om att dela med sig av sina erfarenheter. PAUGs organiserade verksamhet består av möten via Marratech varannan månad och ett fysiskt möte per termin. De olika lärosätena turas om att vara värd för PAUG-mötena.

Nu var det Göteborgs universitet och Göteborgs kommun som var värd och arrangerade PAUG-mötet. Under två

strålande höstdagar i oktober möttes vi och diskuterade användningen av lärplattformen ur olika perspektiv. Under den första dagen presenterade representanter från Ping Pong AB vad som kommer under nästa version av Ping Pong. De presenterade även vad som planeras inför versioner längre fram i tiden. Därefter följde diskussioner i grupp utifrån pedagogiska och administrativa funktioner om hur man kan och vill jobba i Ping Pong. Pedagogiska passet

Dag två inledde Birgitta Henberg från Göteborgs Stad Utbildning med att presentera hur de har valt att jobba med lärplattformen Ping Pong. De använder den också som en slags portal med bland annat länkar till andra funktioner såsom utbildningsförvaltningens e-post och intranät. Användningen av lärplattformen ökar bland lärare och elever.

Därefter demonstrerade Christer Eliasson från Göteborgs Stad Utbildning, hur han har lagt upp en KY-utbildning inom logistik och spedition. Inom kursen har han använt mycket material som bygger på exempel från verkliga och aktuella verksamheter. Med hjälp av lärplattformen får studenterna tillgång till litteratur och olika mallar för till exempel beräkningar. Christer anser att användandet av en lärplattform underlättar för läraren att distribuera ut uppdaterat kursmaterial och för studenterna att ta del av materialet på ett enkelt sätt.

Med en kort promenad i det härliga höstsolskenet förflyttade vi oss till Världskulturmuseet för ett kulturellt pedagogiskt inslag. Världskulturmuseet är ett tämligen nytt museum, det invigdes i december 2004. Vi fick en guidning med pedagogiken i fokus av två utställningar. På den första utställningen, arrangerad av installationskonstnären Fred Wilson, hade konstnären skapat en utställning utifrån ett lite annorlunda perspektiv på föremålen. Där hade till exempel ett antal små keramikföremål arrangerats upp och ner på sådant sätt att deras katalogiseringsnummer var det som exponerades mest. Ett annat exempel var

en samling av gamla inramade arkivkort. Inramningen var gjord så att endast teckningen av museiföremålet visades. Då var det en intressant teckning och konstverk. Ramen gick sedan att fälla upp och då syntes hela arkivkortet. Föremålet fick därmed en annan innebörd. Båda visar på hur olika man kan se och fokusera på samma sak. Ett intressant sätt att belysa hur viktigt presentationssättet är för hur upplevelsen blir för mottagaren. Nästa avdelning vi besökte var en utställning om trafficking. En utställning som verkligen väckte till eftertanke och berörde.

Under eftermiddagen var det John Hultgren från Göteborgs universitet Sahlgrenska akademin som presenterade hur de använder Ping Pong i forskarutbildningen. Där har varje forskarstudent fått en egen aktivitet där handledare kan följa hur forskarstudenten fortskrider i sina studier. Tidigare har det varit svårt att ha överblick över forskarstudenterna vid Sahlgrenska akademin och hur långt de kommit och fortskridit i sina forskarstudier. Genom det här upplägget har de fått en tydligare bild av hur det förhåller sig.

Anders Ambrén berättade att vid Kungliga Tekniska högskolan använder de sig av Ping Pong för KTHs korttids-forskoleverksamhet för forskarstuderande. Forskarstudenterna kan, när de skall på handledning, lämna in sina barn på förskolan. Barnen är inte kontinuerligt vid förskolan utan lämnandet görs efter en anmälan från föräldern. Just anmälan med de uppgifter som behövs för förskolan sker i elektronisk form genom inlämning av en inlämningsuppgift. Bekräftelsen på anmälan gör förskolelärarna genom att de ”rättar” och återsänder inlämningsuppgiften elektroniskt. Ett lite annorlunda användningssätt av en lärplattform.

Dagen avslutades med en reflektion över att Pedagogiska passet alltmör blivit inriktat mot administration. Det kanske är dags att återinföra en mera pedagogisk vinkling av passet.

Anita Eklöf

Svensk kraftsamling för framtidens lärande

Hur kommer vi att lära oss i framtiden? Vilka är de pedagogiska utmaningarna? Hur fångar vi nästa generations tankar kring lärande? Dessa var några av de frågor som Sverige ville föra fram på Europas största mässa kring e-lärande – Online Educa - som ägde rum i Berlin i slutet av november.

Online Educa är en mötesplats för e-lärande främst inom högre utbildning i Europa. Konferensen hölls för 13:e året och har under åren lockat de främsta företrädarna inom digitalt lärande. Idag attraherar Online Educa deltagare från hela världen. Huvudtalarna i Berlin 2007 kom bland annat från Indien och Ghana.

För första gången hade fem svenska aktörer gått samman för att ställa ut på mässan: Svenska institutet, Sveriges Utbildningsradio AB, KK-Stiftelsen, CFL och NSHU

I Sveriges välbesökta monter, "The Swedish Learning Space" kunde besökarna bland annat titta på filmer, som tog upp frågor kring lärande i onlinespel, undervisning i Second Life, läxhjälp på nätet och nätforum som direktkanal till politiker. De kunde också diskutera e-lärande och kommentera direkt i bloggen <http://swedishlearningspace.wordpress.com>

The Swedish Learning Space

Technology-supported learning. Give your opinion

Och inläggen tog fart:

"Collaborative Strategies!"

First of all: great presentation at the Online Educa! Highly Interactive, very innovative. Congratulations!

And now a general comment: It's good to see that Sweden has such a large amount of agencies promoting the development of digital learning. All the questions that you raised in your short films are absolutely important and are crucial to the further development of the education system. So are the projects and initiatives that you presented.

Nevertheless, I think that the particular activities of the agencies should be linked together - maybe on a national level, creating a joint movement for the enhancement of digital education. There are many opportunities of working together - sharing competen-

ces, content, experiences or even running systems, platforms, content development together - as far as all agencies seem to have similar goals and (to some extent) similar "customers".

Organisations like JISC (UK), SURF (Netherlands) and even small german joint ventures (<http://www.mmkh.de>) have shown: there are many synergetic effects which can be exploited! But: Collaborative activities, not only in the field of IT modernization, need a joint strategies and goals. And it sometimes takes a lot of time to define those joint visions. Maybe your joint presentation at the Online Educa can be starting point for such a long term and institutionalized collaboration... Best Wishes!"

"Net-based learning needs to involve decision makers

I've been to many conferences about net-based learning and have created a wide contact network thanks to

them. I come home every time with new ideas, good examples and countless links to interesting projects. The discussions are valuable and inspiring.

However, it's not so easy to put these good ideas into practice back home. The people who make the decisions seldom if ever attend these conferences and are not convinced of the advantages of flexible learning. Issues that seem self-evident at the conference are far from so when you sit down to talk to heads of departments about where they should invest their often limited resources next year.

Net-based learning at many universities is still a grass-roots movement with teachers and IT developers working often with project money. Few institutions have integrated this into their core activities though there are I'm sure some excellent exceptions.

The question is how do we get the real decision makers to attend this type of conference so that they can hear how much good work is going on and realise that we have to move from pioneer status to mainstream? It would be interesting to know how many university principals and heads of faculty are present in Berlin just now."

"Moving forward with the use of online technologies

The use of technology and access to information is moving at a rapid pace to meet the needs of the 'learners' in many ways. I believe many problems will exist from the "teachers" role in keeping up with the use of the latest developments. Due to the set up of Universities it will also be difficult to provide standardisation across faculties and depts, providing a consistent approach in line with methods to evaluate and make the necessary assessments.

Change implementation will be vital for many 'teachers' being used to tried and tested methods, to which change to certain individuals can be quite a daunting experience. Particularly when it comes to technology when a lot of words formulate a completely new language... wikkis, blogs, web 2.0 etc...

There will be more changes and faster than ever, the difficulty lies with keeping up to date and moving in the same speedy direction, together."

Dessa var tre exempel ur mängden. Det råder ingen tvekan om att intresset och engagemanget i och kring e-lärandet är stort!

It will be learning that changes the world!

Med dessa ord avslutade professor Stephen Heppel sin "key note" som inledde EDEN-konferensen *The Open Classroom - Real learning in virtual worlds*. Konferensen, som var EDENs sjätte Open Classroom-konferens ägde rum på Lärarhögskolan i Stockholm den 24 – 26 oktober.

Stephen Heppel, var en av dem som byggde upp det brittiska Ultralab, ett forskningscenter vid Anglia Polytechnic University, inriktat på att skapa program, tjänster och lärandemiljöer som utnyttjar den nya teknikens möjligheter. Fram till 2004 var han institutio-

"Det kan inte fungera med nationella läroplaner i en global värld"

nens ledare. Ultralab, www.ultralab.net, har som föresats att kombinera ett visionärt tänkande med en jordnära och användbar tillämpning. Under årens lopp har man hunnit arbeta med en mängd externa projekt, och man samarbetar med såväl den offentliga sektorn som näringslivet.

Notschool.net och Teachers TV

Stephen Heppell sitter numera i ett flertal styrelser och är engagerad i en mängd verksamheter. På EDEN-konferensen talade han bland annat om "notschool.net", en internetbaserad community, www.notschool.net som erbjuder ett alternativ till traditionell utbildning för ungdomar som av olika skäl inte längre fungerar i skolan eller med andra typer av stödjande undervisning. Heppell gav exempel på hur unga som hamnat utanför fått nytt självförtroende för sitt lärande.

Ett annat av Stephen Heppells engagemang finns i Teachers TV, www.teachers.tv, en helt egen tv-kanal med mängder av utbildningsprogram on-line, som podcast och som traditionella tv-sändningar. Kanalen riktar sig i första hand till lärare och skolledare men även till föräldrar, och utbudet används både i skolorna som utbildningsmaterial och som omvärldsbevakning och kompetensutveckling för lärare.

Nationella läroplaner föråldrade

Stephen Heppel menar att nationella läroplaner än något föråldrat. I framtiden kommer de inte att behövas eller kanske ens finnas. I stället kommer

det kanske att finnas ett fåtal globala kurs- eller läroplaner. Det kan inte fungera med nationella läroplaner i en global värld, säger Heppel.

Heppel menar också att lärande inte är linjärt i den meningen att eleverna ska stoppa i sig något som en tid därefter mäts. "Curriculum delivered wisdom received" var ett uttryck som han använde. I stället betonar han att den bästa kvalitetsmätningen är att synliggöra elevernas läroprocesser i relation till det som de presterar i skolan. Och allt ska läggas ut på webben.

Millenieskiftet en vattendelare

2000-talets början innebär en ny start för lärandet, hävdar Stephen Heppel. Systemet med universitet och dess utbildningsprogram är för gammalt. Världen förändras med en hastighet som är helt annorlunda mot vad den var för tio år sedan. Om man tittar historiskt, kan man säga att inte mycket hände med utbildningen och lärandet tills för ungefär 50 år sedan. Därefter är millenieskiftet den största vattendelaren.

Stephen Heppel driver bland annat Teachers.TV och notschool.net

Vi som arbetar med broadcasting spetsade öronen speciellt vid ett av Stephen Heppels uttalanden relaterat till den tid vi lever i med mobiltelefoner och i-pod med många funktioner: "Everybody is a public service broadcaster".

Gunilla Sterner Kumm

Rapport från IKT-pedagogisk turné 2007

Under hösten har lärosäten inom Pentaplust samarbetet genomfört en inspirationsturné för IKT-pedagoger, pedagogiska konsulter, lärosätenas lärare och andra intressenter såsom lärcentrapersonal och andra samarbetspartners.

Turnén besökte Högskolan i Gävle 12/11, Högskolan Dalarna 13/11, Mälardalens Högskola 26/11, Örebro Universitet 27/11 och Karlstads Universitet 28/11.

Dagen började med en föreläsning av Elza Dunkels, forskare från Umeå Universitet, kring studenters verklighet: nätkulturer och ungdomar. Syftet var att inspirera utbildare till olika val av tekniker, medier och pedagogiska grepp för att möta upp mot "den nya studenten".

På eftermiddagen fortsatte programmet på lärosätena med olika workshops/seminarier:

- Det är bara att googla!
- Examination, Digital och säker?
- Flexibelt lärande: E-learning
- Från Bologna via Constructive Alignment till digitala (?) läroaktiviteter
- Förändrad studentroll, förändrad lärarroll
- Gör dig själv en "tjänst" – perspektiv på lärande och attityder vid distansutbildning
- IKT-pedagogisk verkstad
- IT, lärande och framtiden
- Journalforum i Blackboard – till vilken nytta?
- Sökning och källkritik – räcker det?
- Upphovsrätt (Creative Commons) & plagiering
- Verktyg för flexibel utbildning
- Web 2.0

Inspelade föreläsningar och annat material finns på Pentaplust webbsida <http://www.pentaplus.se>

Håll ögonen öppna på västkanten för då kommer inbjudan till nästa IKT-pedagogiska turné.

Anna Nerhammar

NVL-symposier på nätet

Många spännande saker händer i undervisningsvärlden som en följd av den digitala utvecklingen. Lärare och andra aktiva på utbildningsområdet har allt att vinna på att hålla sig á jour.

Som ett led i tidigare nordiska landvinningar på nätesmötesområdet anordnade nordiskt nätverk för vuxnas

långa symposiet. Han hälsade alla på nätet och i salen närvarande deltagare välkomna. NVL vill slå ett slag för

Finland. Hon presenterade sin vardag som distansundervisande språklärare i svenska och ryska. Arja hävdade att det är viktigt att förstå processen kring webblärandet och att ingen pedagogisk/metodisk gren är mer användbar än någon annan i det sammanhanget. Det är de samlade egna tidigare erfarenheterna som alla kan tillämpas för att göra helheten så bra som möjligt.

Vidare tyckte hon, som frekvent användare av Moodle, att det inte längre är den tekniska skickligheten som står i centrum. I stället är betoningen stark på metodiska aspekter som interaktion, tydlig återkoppling och regelbundenhet i kontakten. Hon sammanfattade sin syn på detta för henne nya sätt att arbeta som annorlunda, krävande och intressant.

Ellg och personliga lärmiljöer

Salvo Gissurardottir arbetar till vardags på lärarhögskolan i Reykjavik. Hon har lång erfarenhet av att undervisa och fungera som mentor på nätet.

Att vi så lätt använder gamla föreställningar när vi skapar nya miljöer att använda den nya tekniken i anser hon vara förödande ibland. Det hindrar vårt tänkande och begränsar vårt utbyte av den. Exemplet är lärplattformar som är konstruerade efter vårt sätt att tänka i klassrum och har funktionalitet utifrån att läraren/föreläsaren kontrollerar aktiviteten där.

Hrobjartur Arnason modererade på webben och i salen.

lärande – NVL – ett litet kortsymposium på nätet på eftermiddagen den 26 november.

webbmöten och inledde en liten serie symposier om distanslärande nu den 26 november på CFL i Härnösand.

Ny teknik med hög ambition

Moderator var islänningen Hrobjartur Arnason, som inledde det två timma

En språklärares erfarenheter

Först ut var Arja Manninen från Johenssu Community Learning Center i

Nordiskt

Skämt åsido... Det är inte alltid så lätt att få med tre ”ordföranden” på bild samtidigt. Men det gick i samband med minisympodiet i Härnösand i november. På bilden ses Torhild Slåtto, daglig ledare på NFF (NADE), Jörgen Grubbe, FLUID i Danmark och Erica Sahlin, SVERD. De represen-

Heja Norge!

Ett intressant sätt att tillämpa de metoder som tagits fram i Leonardo da Vinci-projektet InterAct har just spridits av Vox, den statliga samordnaren för all utveckling av vuxenutbildning i Norge, tillika samordnare av projektet, som avslutades i somras.

Vad vi vill ha är mer av är verktyg som stärker en reflekterande praktik i lärandet och utlärandet. På kort tid hann hon säga mycket om bruket av Myspace, Facebook, bloggar som Ning och om språkplattformen Ellg. *Spännande länkar:*
<http://is.wikibooks.org/wiki/Fors%C3%AD%C3%B0a>
www.scratch.mit.edu

Lärande och liv på nätet

Mer filosofisk var Thomas Fritz från Datapedagogiskt centrum vid Umeå Universitet. Han behandlade teknikstött lärande utifrån Maslows behovstrappa. Tankeväckande var också Gutenbergsmyten om att boktryckarkonstens genombrott och det raskt stigande antalet böcker inte innebar någon drastisk ökning i antalet läskunniga förrän långt in på 1800-talet. Livet på 2000-talet där många normer och seder lösts upp kopplas ofta ihop med den digitala utvecklingen och barns- och ungdomars användning av IKT. En närmare reflektion kring det väckte tankarna på den potential som nätet ger att skapa platser för personlig utveckling och lärande där metoder och verktyg som podcasting och UTube öppnat oanade möjligheter. Vem hade kunnat förutspå det fenomen som kommer till uttryck på UTube under signaturen Geritric1927 till exempel, frågade Tomas.

Länk: www.youtube.com/EricaSahlin

Det rör sig om ett friskt initiativ till lärande på arbetsplatsen inom sjukvården. Eftersom all verksamhet vid Akershus Universitetssjukhus ska digitaliseras måste alla, precis alla, kunna umgås med datorer på ett aktivt vis.

Städpersonalen byter titel och ska fortsättningsvis kallas servicemedarbetare. Med det följer också mycket samarbete mellan yrkesgrupperna och att man lätt ska kunna kommunicera med hjälp av e-mail, kunna an-

vända bildspel för presentationer av olika slag mm. För att förbereda personalen för detta har man under fyra veckor övat sig att på den rollspelbaserade läromodellen, InterAct.

Det kan ju också vara bra att notera att Norge har antagit ett program för baskompetens i arbetslivet – BKA. Läs mer om både BKA och InterAct på <http://www.vox.no/templates/CommonPage.aspx?id=2905>

Högskolebibliotek utvecklar system för hantering av digitala läroobjekt

Biblioteket vid Högskolan i Jönköping tilldelas 708 500 kr av Sparbanksstiftelsen Alfa för ett nytt projekt och Rådet för flexibelt lärande vid Högskolan i Jönköping delfinansierar projektet med 144 000 kr.

Högskolebiblioteket har identifierat ett utvecklingsområde av både nationellt och internationellt intresse för att effektivisera mer flexibla studieformer – att hantera så kallade digitala läroobjekt.

Projektet handlar om att utveckla ett system för att hantera digitala läroobjekt för studenter, oavsett tid och plats, och för att öka användandet hos undervisande personal av läroobjekt i skapandet av mer flexibla undervisningsformer.

– Med det nya systemet kommer vi att kunna tillgängliggöra och visa utbildningar och kompetens som finns på Högskolan i Jönköping. Systemet kommer att vara kraftfullt med exempelvis en betalningsmodell för att reglera hantering av läroobjekt med

kommersiellt värde som annars aldrig skulle kunna läggas ut. Det är också mycket glädjande att vi även i utvecklingsarbetet kommer att samarbeta med det omgivande samhället i form av det nischade företaget Learning Objects Scandinavia AB. Det ger oss en möjlighet till arbete med utveckling i den absoluta framkanten, säger Ulf-Göran Nilsson, biträdande bibliotekschef vid Högskolebiblioteket i Jönköping.

Ytterligare information lämnas av Ulf-Göran Nilsson, biträdande bibliotekschef

Tfn: 036-10 10 32 • E-post: ulf-goran.nilsson@bibl.hj.se

toppmöte

terar de tre nordiska systerorganisationerna för distansutbildning och flexibelt lärande.

Nya symposier i Oslo i 2 eller 3 mars och i Köpenhamn 29 - 30 maj (med tillhörande studieresa)

Läs mer på www.nordvux.net.

Ur Blogg

I bloggvärlden finns mycket kunskap att hämta och många reflektioner att göra. Här har vi har tittat in på en blogg vid Umeå Universitets DPC (Datapedagogiskt centrum) i oktober 2007. Vi hittade en spännande diskussion kring undervisningsmaterial på nätet.

Observera att av inläggen är inget anonymt. Om de inleds men "anonym sa" så är undertecknade i slutet av inlägget. Om det inte finns något namn i slutet av inlägget finns författarens namn början, intill tidsangivelsen.

Fler diskussionstrådar finns att följa på <http://www.upc.umu.se/blogg/>.

Ha en trevlig stunds läsning!

Erica Sahlin

Att ge bort kunskap gratis - en god affär?

I tisdags anordnade KK-stiftelsen ett seminarium om att göra undervisningsmaterial fritt tillgängligt och gratis på nätet.

Drivkrafterna att lägga ut undervisningsmaterial kan till exempel vara rent personliga. Det vill säga att jag som enskild individ kan få uppskattning för det arbetet jag gjort, samt kunna återopa detta som merit. För ett lärosäte kan drivkraften att göra undervisningsmaterial fritt tillgängligt på nätet vara att marknadsföra kurser och lärosätet. Exempelvis så lägger MIT (Massachusetts Institute of Technology) ut föreläsningar, övningsuppgifter, tentamen med mera öppet på sina sidor på Open Course Ware, vilket tydligen har inneburit att rekryteringen av studenter ökat. MEN, bara för att materialet är öppet för alla, så innebär det ju naturligtvis inte att man får sin examen helt gratis. Att examineras vid MIT kommer helt klart att kosta (vilket också tillhör själva "affärsidén")!

Annars är själva tanken att lägga ut undervisningsmaterial fritt på nätet i

samma anda som att tillgängliggöra forskningsresultat fritt för omvärlden att ta del av. Det vill säga att publicera något som andra kan bearbeta och förädla för att göra det bättre och/eller att komma vidare i förståelsen av något, vilket låter tilltalande ur ett akademiskt perspektiv.

Så långt har vi egentligen bara berört produktion och publicering av undervisningsmaterial. Hur ser det ut ur en konsuments (enskild lärares i detta fall) perspektiv? Med egen erfarenhet om hur jag lagt upp min undervisning tidigare, så vet jag inte om jag är beredd att "planka" någons material rakt av. Jag skulle nog vilja göra det på mitt sätt! Möjligen kan ett par bilder och några diagram, som jag här och där hittat på nätet ligga i linje med vad jag vill säga studenterna i min kurs. Eller, så gör det själv (med dagens teknik och program går det förhållandevis snabbt att skapa själv), för att få det som jag vill ha det.

"Att leta igenom stora arkiv med läroobjekt är med den lilla rudimentära erfarenhet jag hitintills tillägnat mig inte speciellt tidseffektivt"

Hur pass mycket tid är jag beredd att lägga ned på att hitta läroobjekt, allt ifrån enskilda bilder/dokument till hela kurser. Att leta igenom stora arkiv med läroobjekt är med den lilla rudimentära erfarenhet jag hitintills tillägnat mig inte speciellt tidseffektivt.

Kanske jag bara är konservativ och fantasilös när jag känner en viss skepsis till att lägga ut stora databaser med läroobjekt på nätet där man förväntar sig att lärare ska ägna tid åt att hitta återanvändbart material?

*/Ulf Sperens
upplagd av Ulf Sperens @ 07:59 7 kommentarer Länkar till det här inlägget*

7 kommentarer:

Klockan den 12 oktober 2007 11:52 , Anonym sa...

Jag har lagt ut det allra mesta på nätet sedan 1995 när jag började arbeta med webben och vid 2-3 tillfällen har jag fått förfrågningar ifrån andra universitet om att använda material rakt av, och tycker då att det gynnar nätverkan- det och kontakten med omvärlden.

Jag har några få krav på användandet, dels att upphovsrätten respekteras, det vill säga att mitt namn och universitet finns med på ett antal ställen, och även att eventuella fel och kommentarer förmedlas tillbaka till mig.

Jag har däremot aldrig återanvänt någon annans material, men väl inspire- rats en hel del av utlagt material.

Ett problem i sammanhanget är att det inte finns någon garanti alls att det material man finner ska hålla hög kvalitet eller ens vara korrekt. Därför har bland annat Eurographics ett initiativ där man publicerar kursmaterial (jag har svårt för att ta till mig ordet läroobjekt) under "peer review", det vill säga kritisk granskning från kollegor.

Det som är publicerat på detta vis, håller genomgående bättre såväl teknisk som pedagogisk kvalitet, och känns också mera uppenbart tillgängligt för återanvändning av andra eftersom det så tydligt är publicerat just för detta ändamål.

Så jag tycker som du, det vill säga att bara "lägga ut något på webben" gynnar förvisso både studenter och lärare tillgänglighets- och spridningsmässigt, men verkar inte alls påverka tid och kostnader för utbildning vid universiteten globalt sett.

*/Kenneth Bodin, HPC2N/VRLab
(undervisar på fysik och datavetenskap)*

världen

Klockan den 12 oktober 2007 11:57 , Anders Ambrén, KTH Learning Lab sa...

Just möjligheten att hitta "rätt" lärobjekt är en riktig utmaning.

På KKS seminariet diskuterade vi ju hur viktigt det är med Metadata-märkning för att underlätta sökandet. Vi nämnde också att det är viktigt att man har möjlighet att annotera synpunkter till varje lärobjekt. Om annotering sker regelbundet så kommer man ganska snart att hitta kollegor som man litar på vilket gör att sannolikheten för att hitta rätt lärobjekt ökar avsevärt.

Klockan den 12 oktober 2007 12:14 , Anonym sa...

Hej, bra blogg. Jag tror inte på idén att skapa databaser med föreläsningar och examensuppgifter, eftersom det är så få som eftersöker sådant. För liten marknad med andra ord :-)

//Kent Löfgren, BVM, UmU

Klockan den 12 oktober 2007 13:32 , Mats sa...

Det här med Öppna lärresurser är knepigt men värt att arbeta med.

Risker:

Ofta förekommande hinder (Allison [ed], 2003) nämns och identifieras i litteraturen:

- svag samverkan mellan bibliotekari-er, lärare, IT-enheter och lärande
- intergration av system, och frågan om interoperabilitet
- ineffektiva guidelines och standards inom området autentisering, säkerhet och intellektuellt kapital och copyright
- institutionella strukturer hos och attityder mot förändring av förvaltningsorganisation inom utbildningssektor

Möjligheter:

Själv arbetar jag med projektet UR Access där URs programmaterial nu blir tillgängligt till många lärosäten

bli via Libris. I ett mer lokalt projekt som heter digiref så samverkar vi med skolar/VUX, länsbiblioteket, museer lokalt och Högskolan i Gävle där jag arbetar för att få en webbplats med mer regional prägel - för att knyta kontakter mer regional till en början. Allt kommer vara märkt enligt Creative Commons på denna webbplats.

Alla vägar att gå är nog möjliga via nätverk, både formella eller informella.

"Rörelsen kring fria lärresurser har mycket gemensamt med rörelsen för öppen källkod - inte minst på det filosofiska och principiella planet"

Men riskerna är stora att metadata-märkning är för skral för att ens hitta relevant material (här ligger nämligen en stor del av kvaliteten på material, jämför med referenser/bra sökord i forskningsdokument, e-publicering).

//Mats Brenner, Learning Center vid Högskolan i Gävle mbr@hig.se

Litteljohn, Allison [ed] (2003) Reusing Online Resources – a sustainable approach to e-learning London and Sterling, VA: Kogan Page

Klockan den 12 oktober 2007 16:01 , Ulf Sperens sa...

Ska man kunna söka på något vettigt sätt i en stor databas, så måste meta-taggningen vara bra för annars är risken att jag får 100 000 träffar (jämför med Google), vilket gör det mer eller mindre omöjligt att tidseffektivt hitta bra material.

Men vem ska sköta meta-taggningen? Är det jag som enskild eller lämnar jag det till någon specialist som sköter detta?

Klockan den 20 oktober 2007 15:33 , Fredrik Paulsson sa...

Öppna/fria lärresurser (eller Open Courseware) är minst sagt intressant. Tyvärr är vi fortfarande dåliga på detta i Sverige. Som marknadsföring är det sannolikt mycket bra med fria

lärresurser och det som marknadsförs är universitetets "riktiga" resurser, nämligen den utbildning och forskning som är knuten till lärares och forskares kompetens. Om det går att hitta bra fria lärresurser via ett universitet kan man ju (på goda grunder) misstänka att även lärare och forskare håller god kvalitet.

Rörelsen kring fria lärresurser har mycket gemensamt med rörelsen för öppen källkod - inte minst på det filosofiska och principiella planet. Detta har fört med sig liknande licensieringsmodeller, varav Creative Commons (CC) är den mest kända.

Jag har deltagit i en lång rad framförallt Europeiska och nationella projekt där vi arbetat med fria lärresurser. En av de stora stötestenarna har visat sig vara just licensiering. Även i de fall där resurserna är fria från början blir detta lätt ett problem då de som äger resurserna sällan har reflekterat över licensfrågan. Licensen är viktigt ur framförallt två perspektiv: för att kunna blanda kommersiella och fria lärresurser i samband med sökning, för att andra aktörer skall våga ta på sig ansvaret för att distribuera lärresurserna. Dessutom kan det vara bra för de som skall använda resurserna att tydligt veta vad som gäller för användning och distribution.

Det vore bra om man på universitetet (i mitt fall Umeå univ.) hade en policy för frågor kring digitala lärresurser – både fria och ofria. Dels en principiell policy (jag ser gärna att universitetet uppmuntrar fria lärresurser, både användning och produktion), dels för frågor som rör licensiering och rättigheter. Dessutom behövs det en infrastruktur för att hantera digitala lärresurser. De som producerar och de som använder digitala lärresurser behöver verktyg för att publicera, katalogisera, märka upp, söka, paketera

Fortsättning på nästa sida...

Ur bloggvärlden

(distribuera) och använda dessa resurser. Detta gäller oavsett typ av resurs.

I de projekt där jag deltagit har vi ofta haft rollen som utvecklare och leverantör av just dessa verktyg. Framförallt har vi arbetat med vårt Semantic Web baserad arkivsystem (SCAM) som är en plattform för att utveckla arkiv och e-portföljer för digitala lärresurser. SCAM är utvecklad i samarbete med KMR-gruppen på KTH och utgör grunden för flera svenska lärresursarkivarkiv, bland annat UR:s mediebibliotek (oh e-portföljer).

Jag känner väl igen den (ofta befo-gade) skepsis som Ulf uttrycker. Det är också den vi har tagit fasta på när vi utvecklade en plattform för så kallade ”mäklartjänster”. I korthet bygger mäklartjänster på att lärresursarkiv kopplas samman för samsökning. Denna teknik gör dels att tredjepartsaktörer kan skapa ”lärresursportaler”, dels att exempelvis skolor (som ofta varit vår målgrupp) kan lägga in en sökfunktion i sitt eget intranät eller i sin virtuella lärmiljö för att söka digitala lärresurser via mäklartjänster.

Den 29/10 lanseras en nationell tjänst i form av en mäklartjänst för fria lärresurser för skolan som heter Spindel och har utvecklats av IML. Under våren planerar vi även en liknande tjänst för lärarutbildning och lärarfortbildning.

Intressant är också kommentarerna kring metadatamärkning och annotering. Detta är oerhört viktigt för att öka användbarheten - inte minst ur

”Detta är oerhört viktigt för att öka användbarheten - inte minst ur perspektivet att hitta rätt resurs”

perspektivet att hitta rätt resurs. Framförallt är det viktigt att arbeta med märkning ur ett lärandeperspektiv. Vi arbetar ofta med en modell med en grundläggande uppmärkning (bibliografisk, tekniskt och pedagogisk/användning) som sedan successivt kompletteras med annoteringar som kan göras av lärare, studenter med flera. På detta sätt skapa en slags ”metadataekologi” där själva annotationerna och beskrivningarna i sig blir intressanta resurser som dynamiskt kan kopplas till andra resurser!

Det finns vissa standarder för just uppmärkning av digitala lärresurser. Mest känd är sannolikt DCMI Education och LOM. Framförallt LOM har fått stor spridning, även om den har stora brister. I januari/februari 2008 lanseras för övrigt en svensk version kallad SWE-LOM. När det gäller DCMI händer det en hel del intressant just nu och den ser mycket lovande ut för framtiden.

Jag gjorde en liten översikt över fria lärresurser i december 2006, som i sin tur bygger på en översikt som jag gjorde 2004. Översikten finns att läsa på min blogg: <http://www.frepa.org/wp/2006/12/07/open-content-and-opencourseware-a-growing-phenomena/>

Några aktuella

VKF-konferens

Flexibel utbildning som kraft i framtidens kunskapssamhälle.

Tid: 6 februari 2008 kl 09.30 – 16.00

Plats: Högskolan Väst, Campus Trollhättan

Några axplock ur programmet:

- Podcasting – en ny möjlighet till lärande ”Just in time”
- Hur man enkelt skapar en nätbaserad kurs
- NSHU och framtiden – Vem tar över när de främjande myndigheterna läggs ned?
- Från behovsinventering till genomförande. Resultat från Ves-

tums webbenkät

- Lärcentrum i en universitetsstad
- Flexibel företagssamverkan – ”tillväxtrådgivare” på lärcentrum

Arrangör: Västsvenska kontaktnätet för flexibelt lärande

Anmälan:

Christina.Karlsson@jth,hj.se

Vuxenutbildning i samverkan – nya möjligheter

Tid: 10 – 11 mars 2008.

Plats: Stockholm City Conference Centre
Konferensen vänder sig till alla som arbetar med vuxnas lärande. Arbets-

formerna blir såväl storföreläsningar med ett övergripande perspektiv som konkreta workshops och seminarier. Idé – och företagsutställningar kommer att finnas som komplement.

Bland dem som medverkar som föreläsare finns utbildningsminister Jan Björklund, integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni, författaren och journalisten Ulf Wickbom samt kommunalrådet och utredaren av fristående vuxenutbildningsenheter Mats Gerdaul.

Information och konferensprogram finns på www.rvux.se.

Dags att söka projektpengar från Programmet för livslångt lärande LLP!

Det nya integrerade programmet för livslångt lärande lanserades förra året i januari. Då var det få organisationer som hann samla sig till kontakta partners, bilda partnerskap och gå igenom den mödosamma processen för att få in en ansökan i tid.

Nu är programmet mer känt och det är dags för svenska aktörer att hävda sig i kampen om EU-pengarna. Nedan återges den officiella inbjudningstexten i sin helhet. För SVERDs medlemmar är det viktigt att notera att eLearning-programmet integrerats in i detta program och att de flesta projekt som beviljas medel inom ramen för programmet förväntas ha inslag av e-lärande. Men de står extra mycket i fokus under den sista punkten – Övergripande programmet. Läs och begrunda. SVERD önskar lycka till!

Programmet "För livslångt lärande" – Inbjudan att lämna projektförslag 2008 (DG EAC/30/07)

1. Mål och beskrivning

Denna inbjudan att lämna projektförslag grundar sig på beslutet om inrättande av ett handlingsprogram för livslångt lärande, vilket antogs av Europaparlamentet och rådet den 15 november 2006 (beslut 2006/1720/EG). Programmet omfattar åren 2007–2013. De särskilda målen i programmet för livslångt lärande anges i artikel 1.3 i beslutet.

2. Vem får söka?

Programmet för livslångt lärande omfattar alla slag och nivåer av allmän och yrkesinriktad utbildning och är öppet för alla enheter som anges i artikel 4 i beslutet.

De sökande måste vara etablerade i något av följande länder:

- Europeiska unionens 27 medlemsstater (per den 1 januari 2007).
- Efta-/EES-länderna: Island, Liechtenstein, Norge.
- Kandidatländerna: Turkiet.

3. Projektets budget och löptid

Den sammanlagda budgeten för denna inbjudan att lämna projektförslag uppskattas till 901 miljoner euro. Nivån på bidragen samt projektens löptid kan komma att variera, beroende på sådana faktorer som typ av projekt och antal medverkande länder.

4. Sista ansökningsdag

Sista ansökningsdag för respektive programdel är följande:

- Erasmus University Charter 30 november 2007
- Comenius, Grundtvig: Rörlighet 31 januari 2008

- Leonardo da Vinci: Rörlighet 8 februari 2008
- Comenius, Leonardo da Vinci, Grundtvig: Partnerskap 15 februari 2008
- Jean Monnet-programmet 15 februari 2008
- Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig: Multilaterala projekt, nätverk och kompletterande åtgärder 29 februari 2008
- Erasmus: Rörlighet 14 mars 2008
- Leonardo da Vinci: Multilaterala projekt för överföring av innovation 14 mars 2008
- Övergripande programmet 31 mars 2008

5. Fullständiga uppgifter

Den fullständiga texten till inbjudan att lämna projektförslag samt ansökningsblanketter och handledning för sökande finns på följande Internet-adress: <http://ec.europa.eu/llp>

Ansökningarna måste uppfylla alla villkoren i den fullständiga texten och lämnas in på avsedd blankett. C 230/4 SV Europeiska unionens officiella tidning 2.10.2007

konferenser

EDEN Annual Conference 2008

NEW LEARNING CULTURES

How do we learn?
Where do we learn?

Tid: 11 – 14 June 2008

Plats: Lisbon Portugal

Conference Scope:

Valuing learning cultures – a step towards shrinking the digital divide
Among the primary factors influencing the development and implementation of e-learning, those that look beyond just the aspects of technology and management are fast gaining importance. Information and knowledge

moves in cyberspace through very different learning environments. Exploratory learning has recently developed into a widely-used term. More and more educational activities are supported on the Internet and interaction can largely be managed virtually. The understanding of cultural features in communication processes and their impact on e-learning, together with the most effective positioning and interpretation of intercultural issues pose today highly relevant questions.

För mer information om konferensen se www.eden-online.org

Per Distans läsare önskas ett Gott Nytt År!

Nästa nummer av Per Distans kommer ut **vecka 13 2008. Manusstopp den 9 mars**. Skicka gärna ert textmaterial via e-post (kansli@sverd.org eller PD:s redaktör gsk@ur.se) i form av rtf- eller docfil. Foton i pappersformat eller digitalt är välkomna!

SVERDs kansli, Box 3033, 871 03 Härnösand
Telefon: 0611- 201 14, 08- 784 45 95
E-post: kansli@sverd.org, URL: www.sverd.org